

Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma Luhtajoen, Lepsämänjoen ja Keravanjoen valuma-alueilla

KARI KOPPELMÄKI | SUSANNA KAASINEN

Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma Luhtajoen, Lepsämänjoen ja Keravanjoen valuma-alueilla

KARI KOPPELMÄKI
SUSANNA KAASINEN

RAPORTTEJA 78 | 2015

Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma Luhtajoen, Lepsämänjoen ja
Keravanjoen valuma-alueilla

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-314-310-4 (painettu)

ISBN 978-952-314-311-1 (PDF)

ISSN 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-311-1

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Johdanto	2
Yleissuunnittelun toteutus.....	3
Yleissuunnittelualueet	4
Keravanjoen valuma-alue	5
Lepsämänjoen ja Luhtajoen valuma-alueet	5
Keravanjoen valuma-alue kartat, 1 – 8	6
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet, kartat 9 – 20	15
Suojavyöhykkeet ympäristökorvausjärjestelmässä	28
Lähteet.....	29

Johdanto

Yleissuunnitelmassa on kartoitettu tarpeelliset suojavyöhykekohteet Vantaan vesistöalueella Keravanjoen, Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueiden niiltä osilta, jonne yleissuunnittelua ei ollut aiemmin tehty. Kartoituksessa hyödynnettiin uutta paikkatietoaineistoa, jonka avulla pystyttiin kartoittamaan kaltevat peltolohkot. Tiedotuksessa kokeiltiin ensimmäistä kertaa vuorovaikuttavuutta lisäävää Harava-karttapalvelua.

Aiempaa kevyempi hakumenettely ja korotettu tukitaso ovat lisänneet suojavyöhykkeiden suosiota Uudellamaalla. Jotta suojavyöhykkeistä saataisiin suurin mahdollinen hyöty, tulisi niiden kohdentua vesiensuojelullisesti kaikkein tärkeimmille alueille kuten kalteville rantapelloille. Suojavyöhykkeiden yleissuunnittelun tavoitteena on löytää ja kannustaa viljelijöitä kohdentamaan suojavyöhykkeitä vesiensuojelun kannalta kaikkein tarpeellisimpiin kohteisiin. Yleissuunnitelmassa esitettyjen kohteiden toteutus on vapaaehtoista.

Yleissuunnittelun toteutus

Suojavyöhykkeiden yleissuunnittelu toteutettiin keväällä ja kesällä 2015. Suunnitteluprosessissa sovellettiin Maatalousalueiden monivaikutteisten kosteikkojen yleissuunnitteluopasta (Karhunen 2007). Yleissuunnitelman teossa hyödynnettiin Maanmittauslaitoksen tuottamaa korkeusmallia. Kyseessä on laserkeilausaineistosta tuotettu maanpinnan korkeutta kuvaava malli. Korkeusmallin ruutukoko on 2x2 metriä ja korkeustiedon tarkkuus 0,3 metriä. Korkeusmallin hyödyntämisen lisäksi kohteita tarkasteltiin perinteisin maastokäynnein.

Aineistosta tehtiin kaltevuutta kuvaava malli, jonka avulla pystyttiin tarkastelemaan sopivia suojavyöhykekohtia ilman maastossa käyntiä. Myös vesistöt, joille suojavyöhykkeen voi perustaa, löytyvät paikkatietona. Valtaojat jouduttiin kuitenkin määrittämään karttatarkasteluna, sillä niitä ei ole aineistoon erikseen merkitty.

Yleissuunnittelun alustavista tuloksista tiedotettiin suunnittelualueiden viljelijöille kirjeitse ja sähköpostitse lähettämällä kutsu 9.6.2015 Nurmijärven kunnantalolla järjestettyyn viljelijäiltaan, jonne saapui paikalle reilu 20 maanomistajaa. Alustaviin suojavyöhykekohteisiin oli mahdollista tutustua ja kommentoida niitä karttapohjaisen Harava-kyselypalvelun kautta 1.6 – 18.6.2015 välisenä aikana.

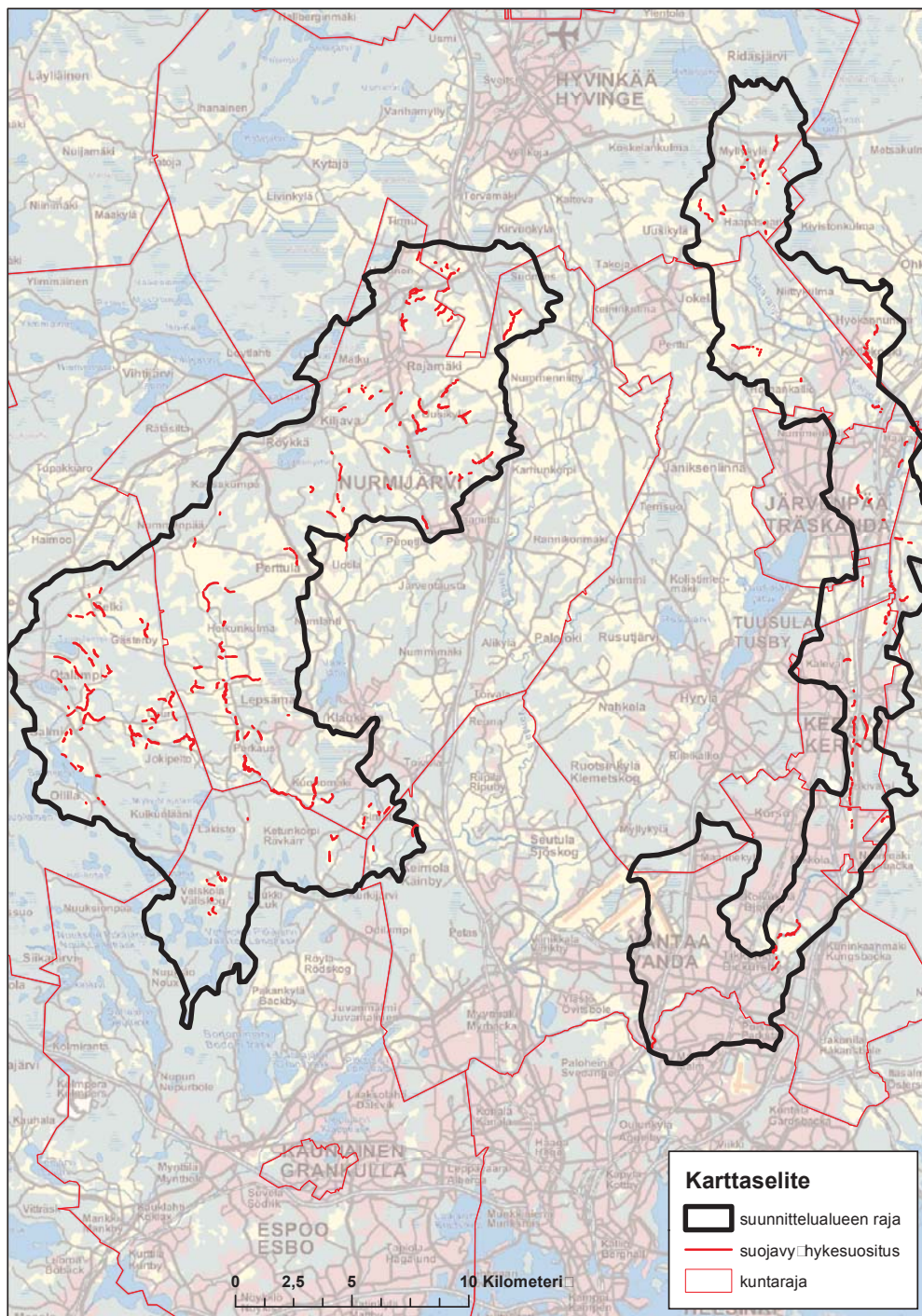
Yleissuunnitelman teki Kari Koppelmäki Uudenmaan ELY-keskuksesta. Yleissuunnitelman ohjaamista ja tukemista varten asetettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat Irmeli Ahtela (Uudenmaan ELY-keskus), Esme Manns (Uudenmaan ELY-keskus), Anu Tyni (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus), Noora Fager-Pintilä (Mäntsälän kunta), Annika Korpilo (Mäntsälän kunta), Juha Helenius (ProAgria Uusimaa), Jaakko Holsti (MTK-Uusimaa), Leena Saari (MTK-Uusimaa), Tanja Rajala (MTK-Uusimaa), Bjarne Westerlund (Svenska lantbruksproducenternas centralförbund) ja Henrik Lassas (Nylands Svenska Lantbrukssällskap).

Kuva 1. Suojavyöhykkeet suojaavat rinnepeltoja eroosiolta.

Yleissuunnittelualueet

Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma tehtiin Vantaanjoen vesistöalueella sijaisville Luhtajoen ja Lepsämänjoen sekä Keravanjoen osavalmu-alueille, joille yleissuunnittelua ei ollut aiemmin tehty (kuva 2). Lepsämänjoen valuma-alueelle yleissuunnitelma oli tehty vuonna 1997 ainoastaan pääuomien osalta (Hänninen 1997) ja nyt suunnitelmaa täydennettiin sivu-uomien osalta.

Kuva 2. Suojavyöhykkeiden yleissuunnittelu kohdistui Keravanjoen, Lepsämänjoen ja Luhtajoen valuma-alueille. Kartassa on kuvattu nyt annetut uudet suositukset.

Keravanjoen valuma-alue

Keravanjoen valuma-alueilla yleissuunnittelu tehtiin Keravanjoen yläosan (21.093), Keravanjoen keskiosan (21.092) ja Keravanjoen alaosan (21.091) osavaluma-alueille. Suunnittelualue on kooltaan 194 neliökilometriä, josta peltojen osuus on noin 21 prosenttia. Alue sijoittuu yhdeksän kunnan (Hyvinkää, Mäntsälä, Tuusula, Järvenpää, Kerava, Sipoo, Vantaa ja Helsinki) alueelle.

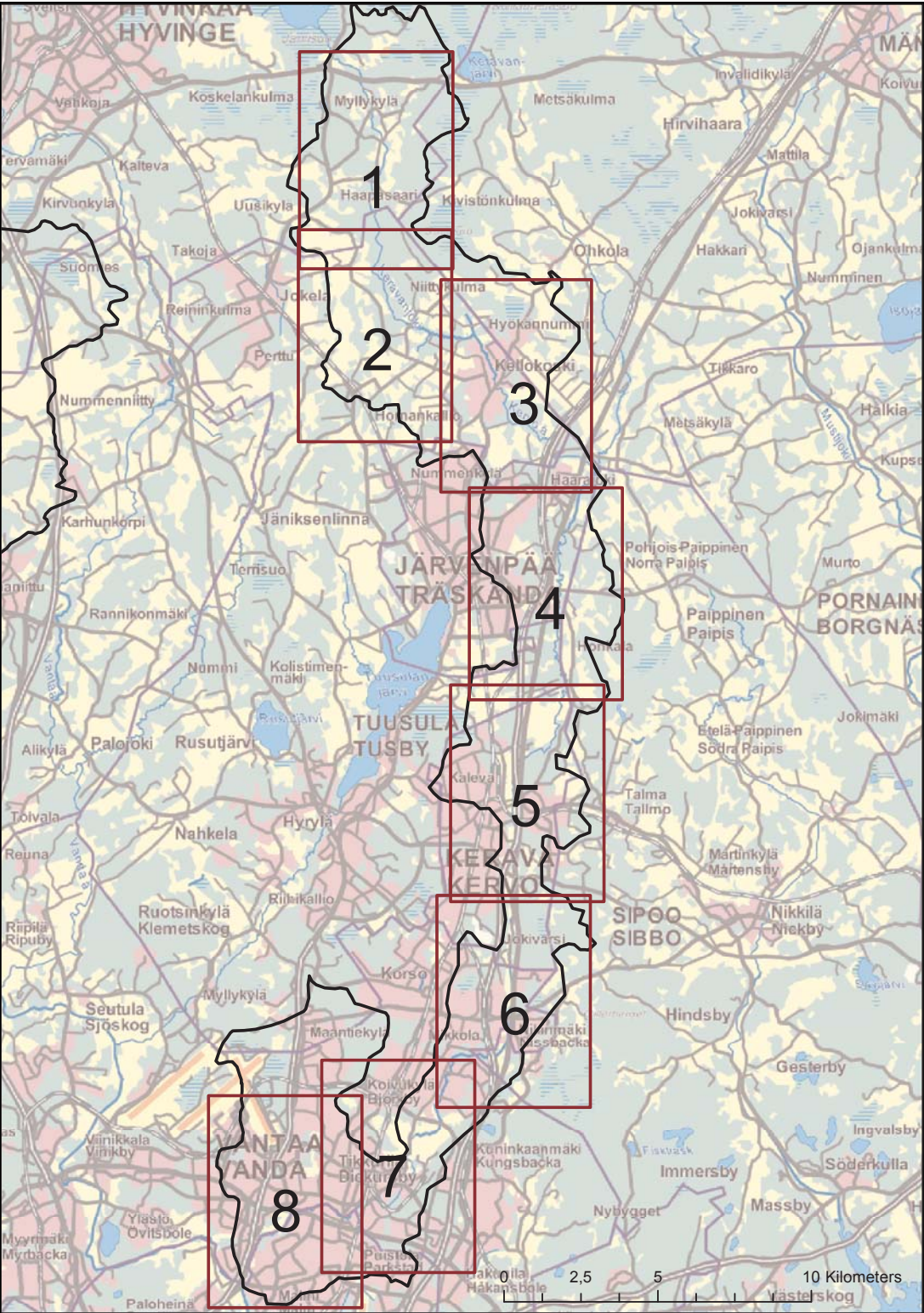
Suunnittelualueelle merkittiin 168 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta lähes 23 kilometriä. Kohteet jakaantuivat melko tasaisesti suunnittelualueelle. Alueella sijaitsee useita vedenhankintaa varten tärkeitä ja siihen soveltuvia pohjavesialueita.

Lepsämänjoen ja Luhtajoen valuma-alueet

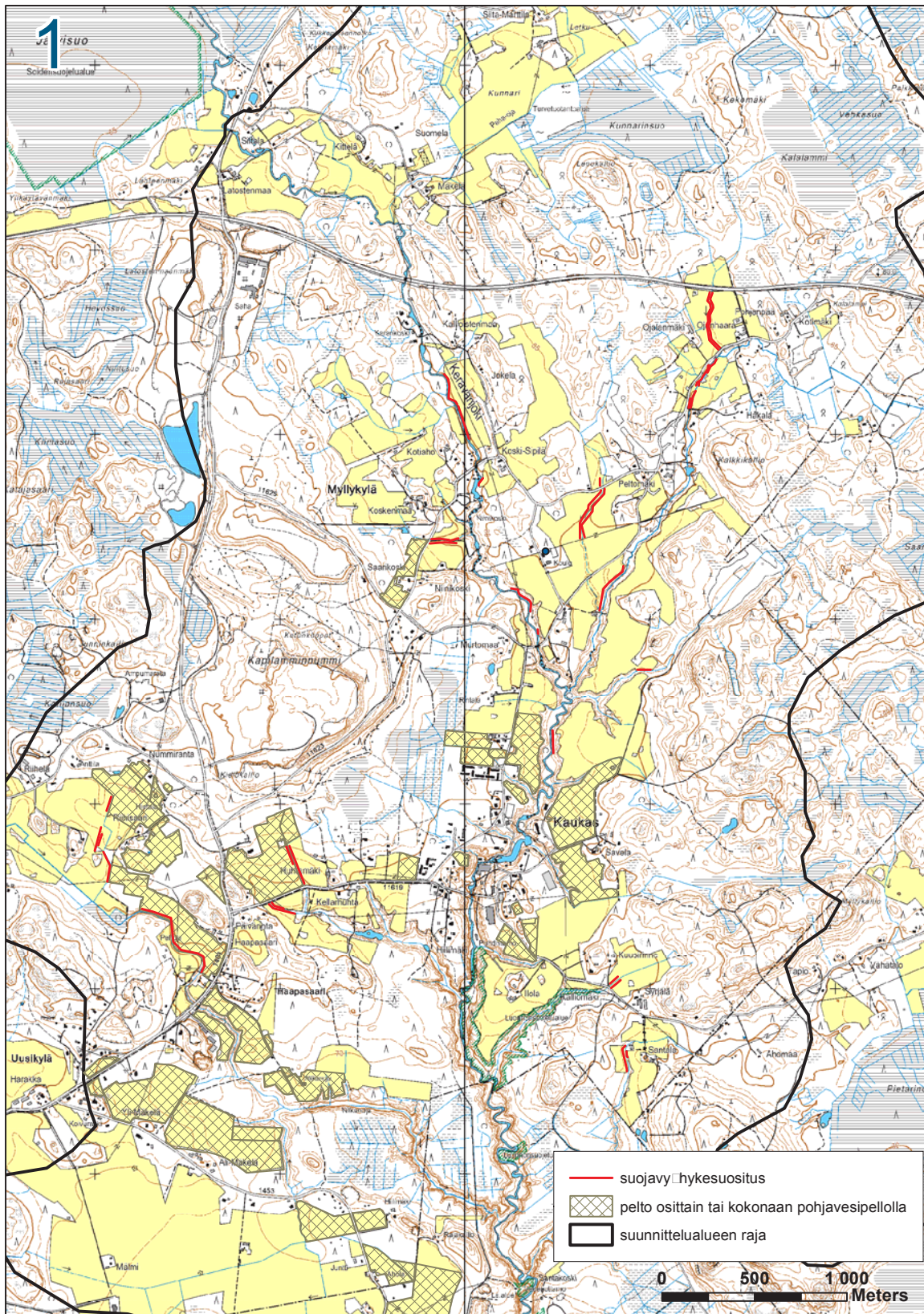
Yleissuunnitelma tehtiin Lepsämänjoen valuma-alueelle ja Luhtajoen valuma-alueella Kyläjoen alaosan (21.052), Koirasuolenojan – Hirmunojan (21.053), Vaaksinojan (21.055), Matkunojan (21.056) ja Heinojan (21.057) osavaluma-alueille. Suunnittelualue on kooltaan noin 312 neliökilometriä, josta pellon osuus on noin 27 prosenttia. Alue sijoittuu viiden kunnan (Hyvinkää, Nurmijärvi, Vihti, Espoo ja Vantaa) alueelle.

Suunnittelualueelle merkittiin 402 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta noin 81 kilometriä. Suurin osa suosituksista sijaitsee suunnittelualueen pohjoisosissa Luhtajoen valuma-alueella ja Lepsämänjoen valuma-alueen keskiosissa. Rajamäen itä- ja pohjoispuolella sijaitsee useita vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevia peltolohkoja. Myös Lepsämän kylän lähistöllä on runsaasti pohjavesialueella sijaitsevia peltolohkoja.

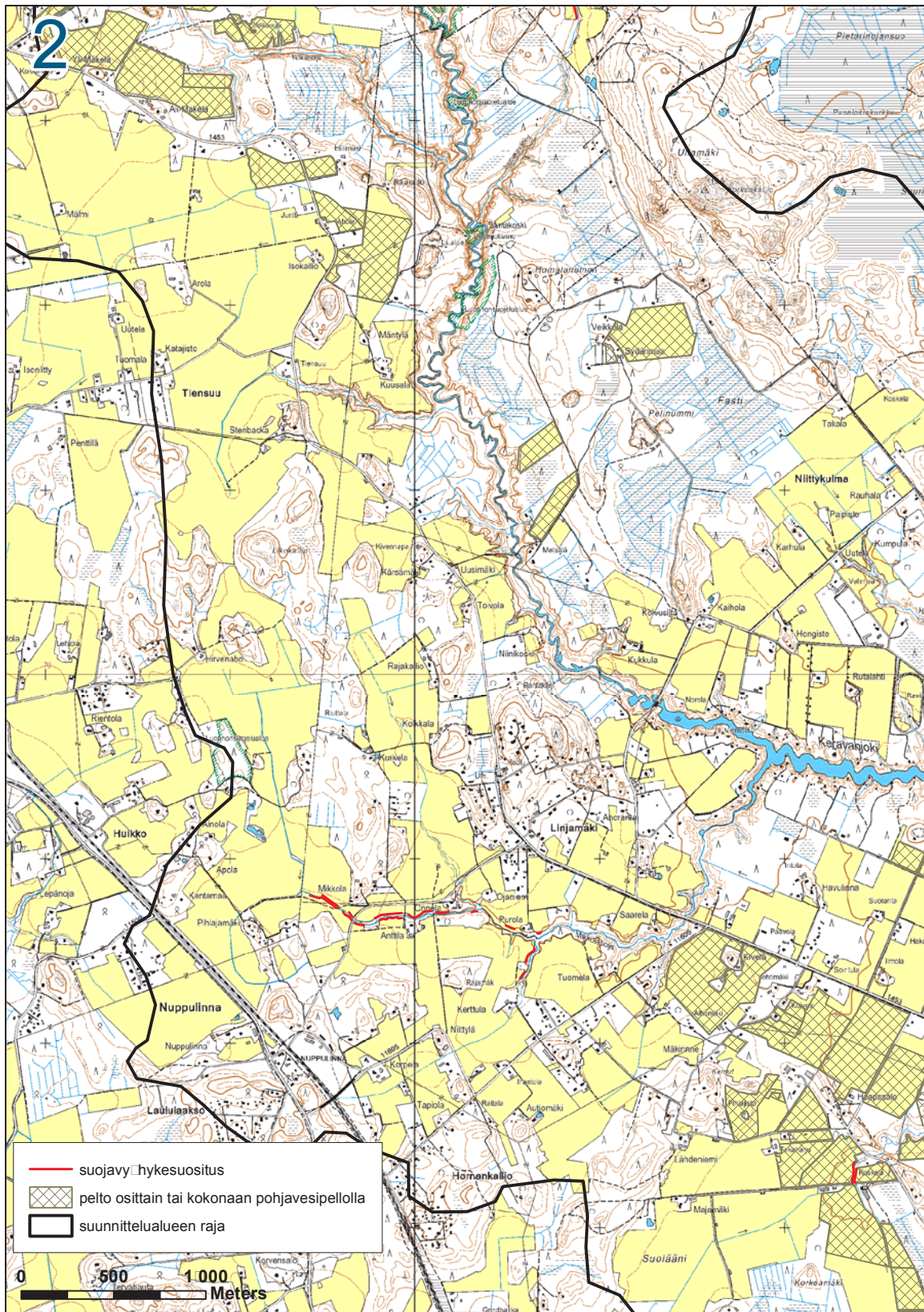
Keravanjoen valuma-alue kartat, 1 – 8

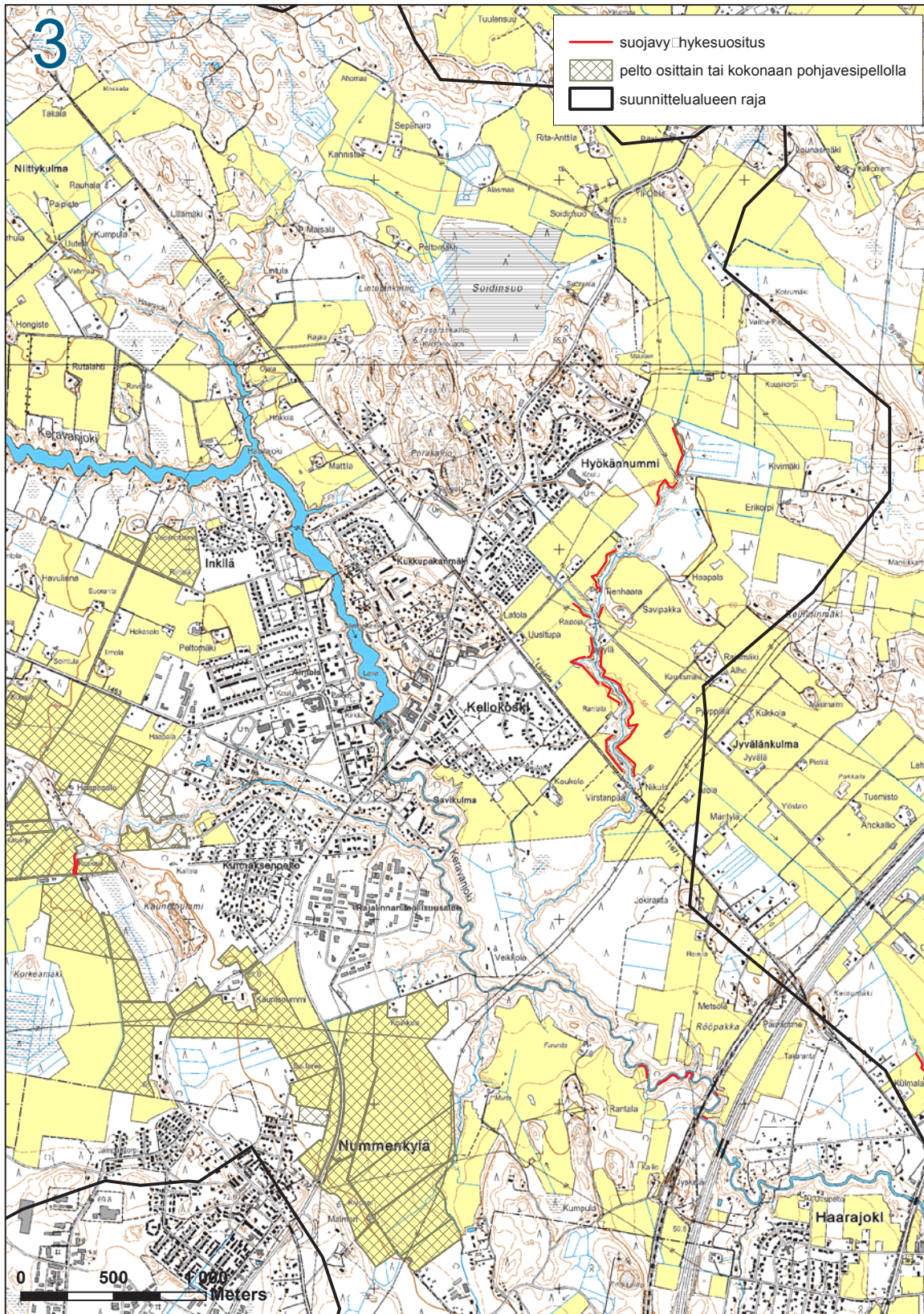
Keravanjoen valuma-alue

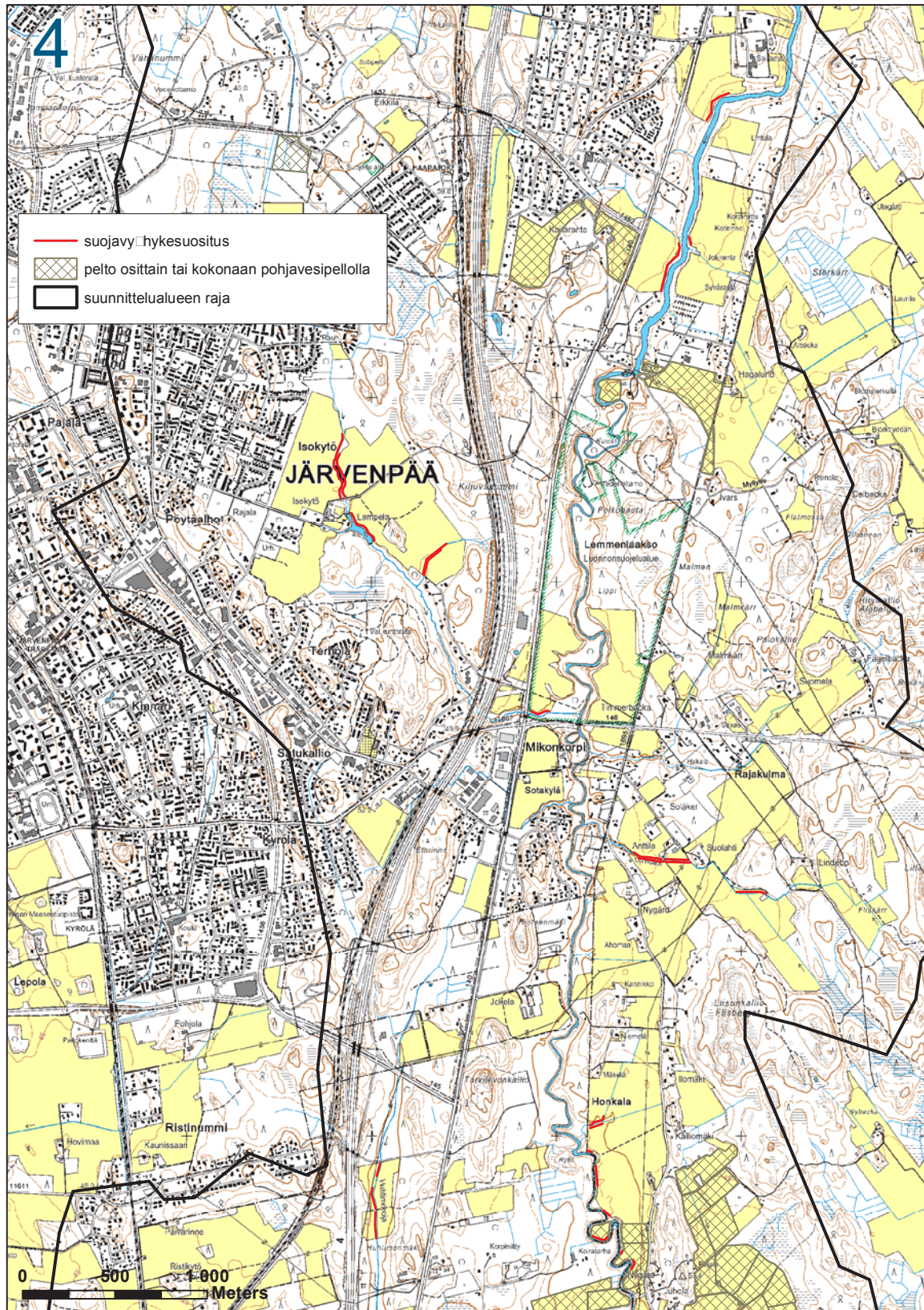
Keravanjoen valuma-alue

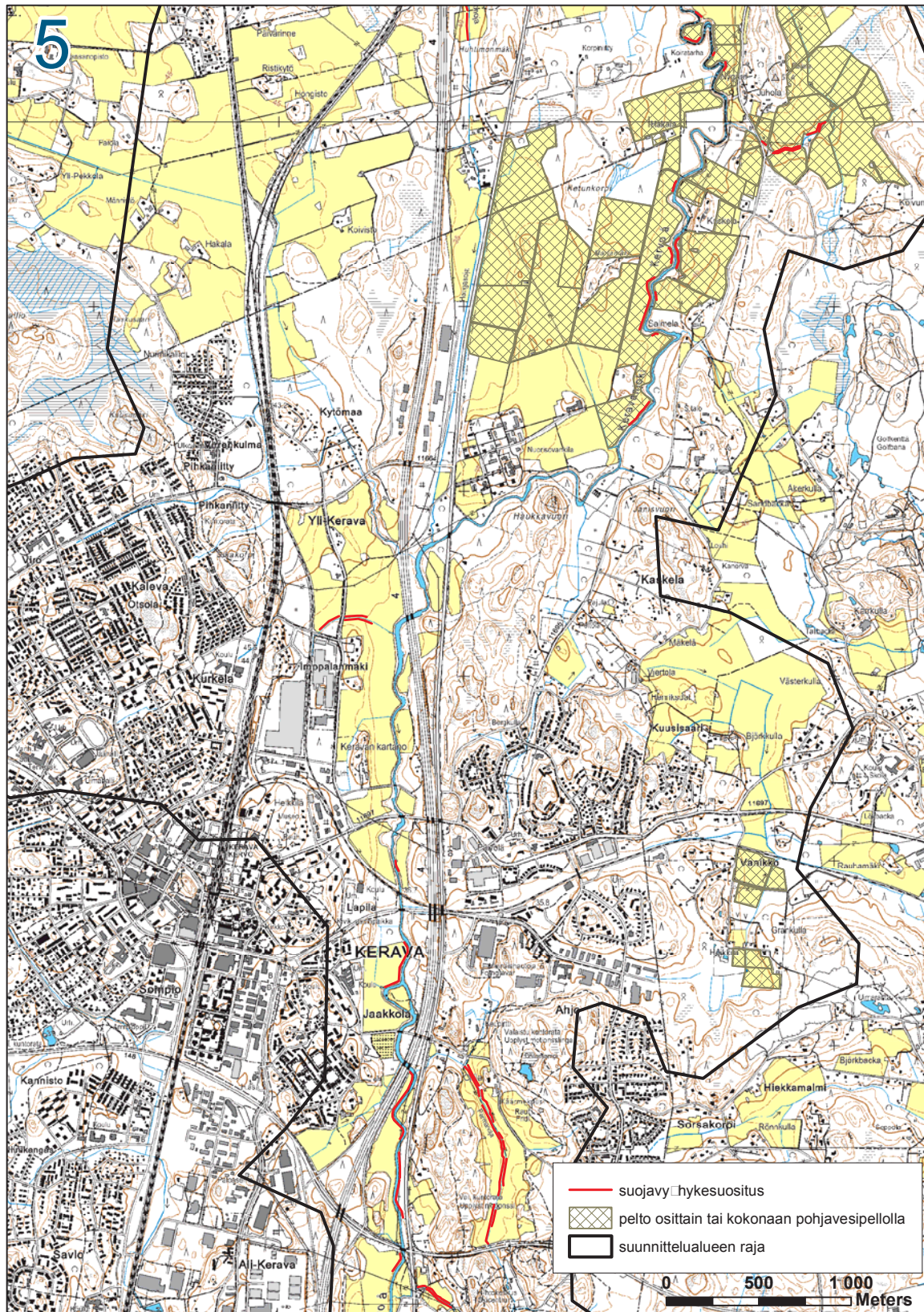
Keravanjoen valuma-alue

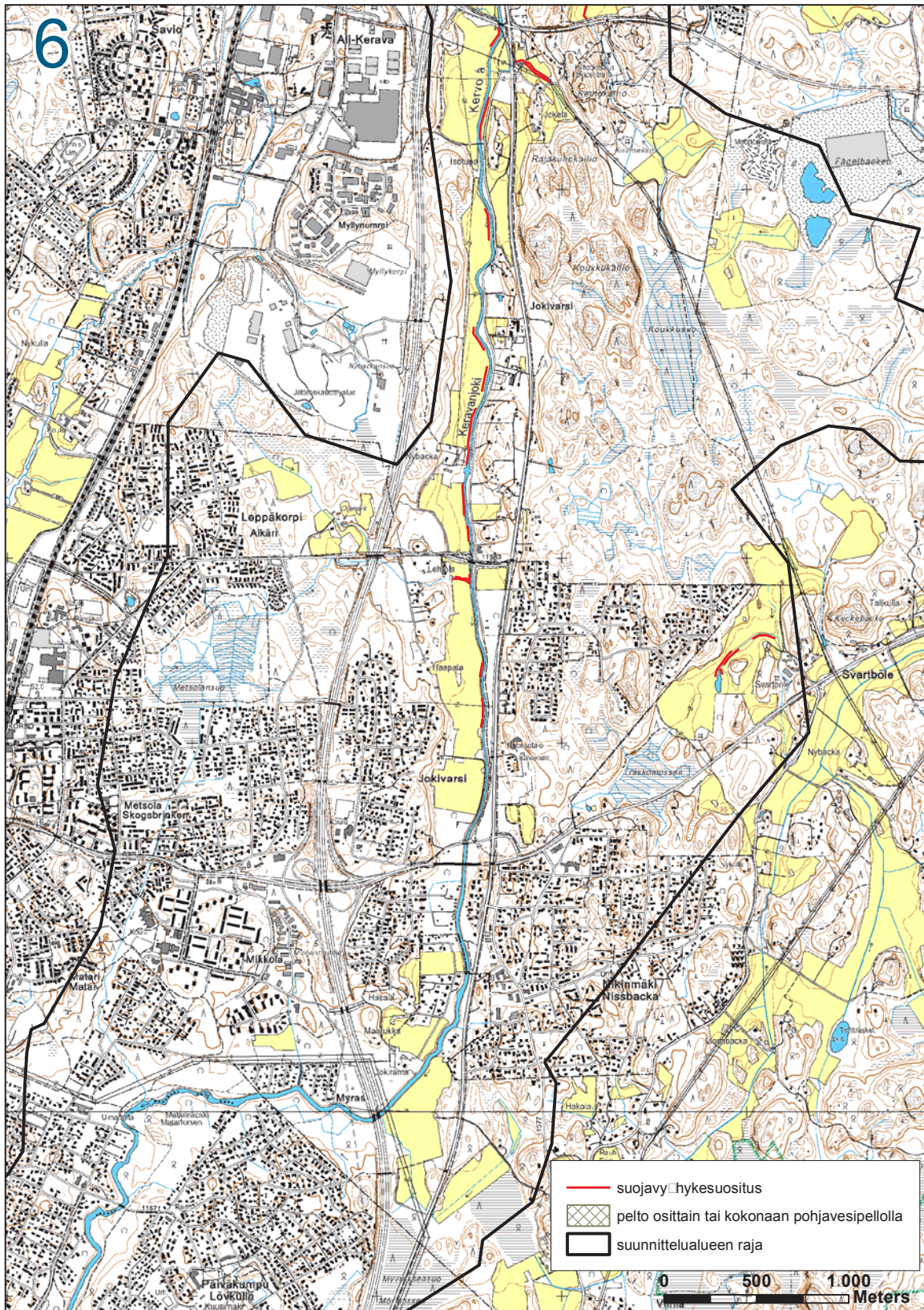
Keravanjoen valuma-alue

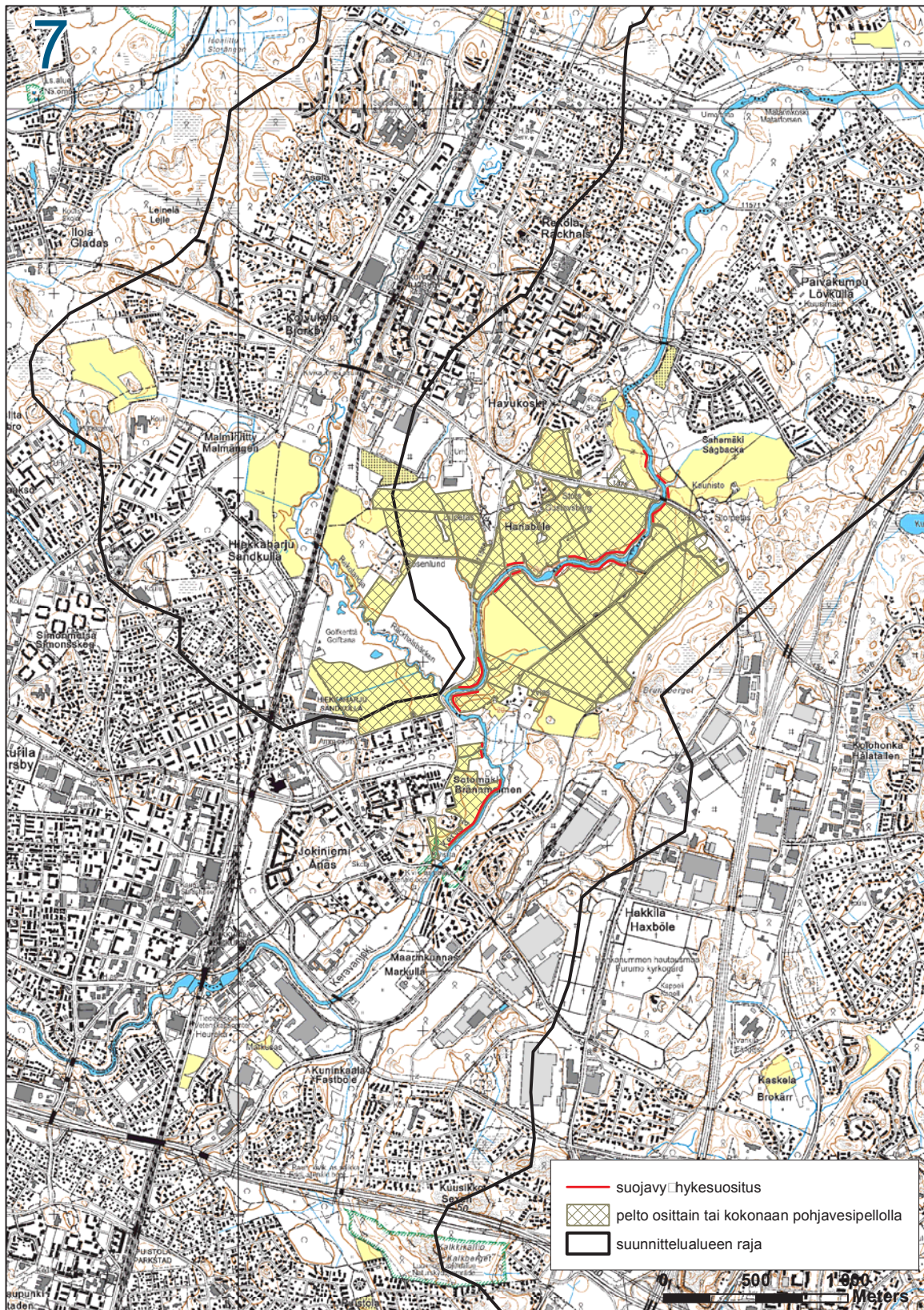
Keravanjoen valuma-alue

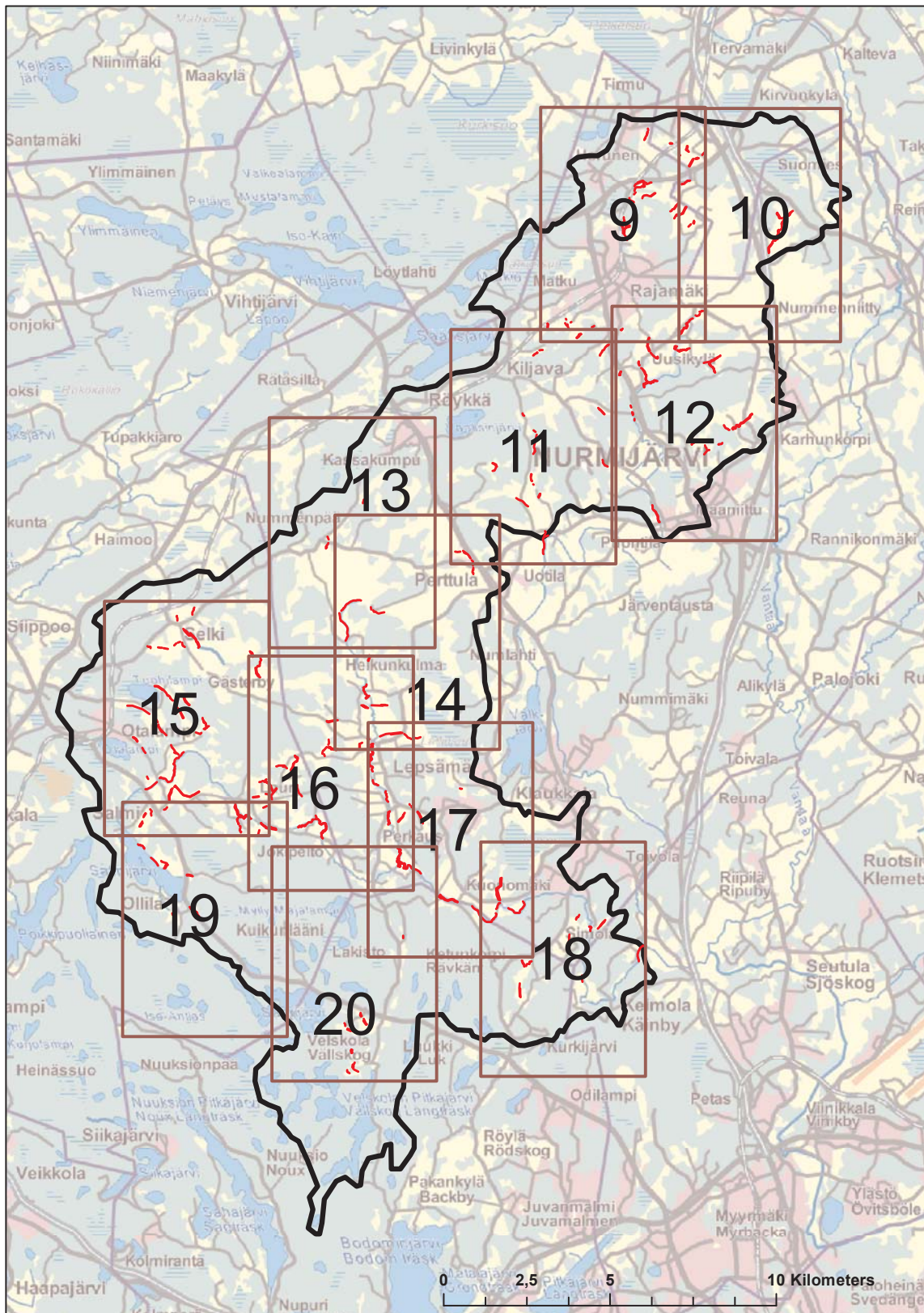
Keravanjoen valuma-alue

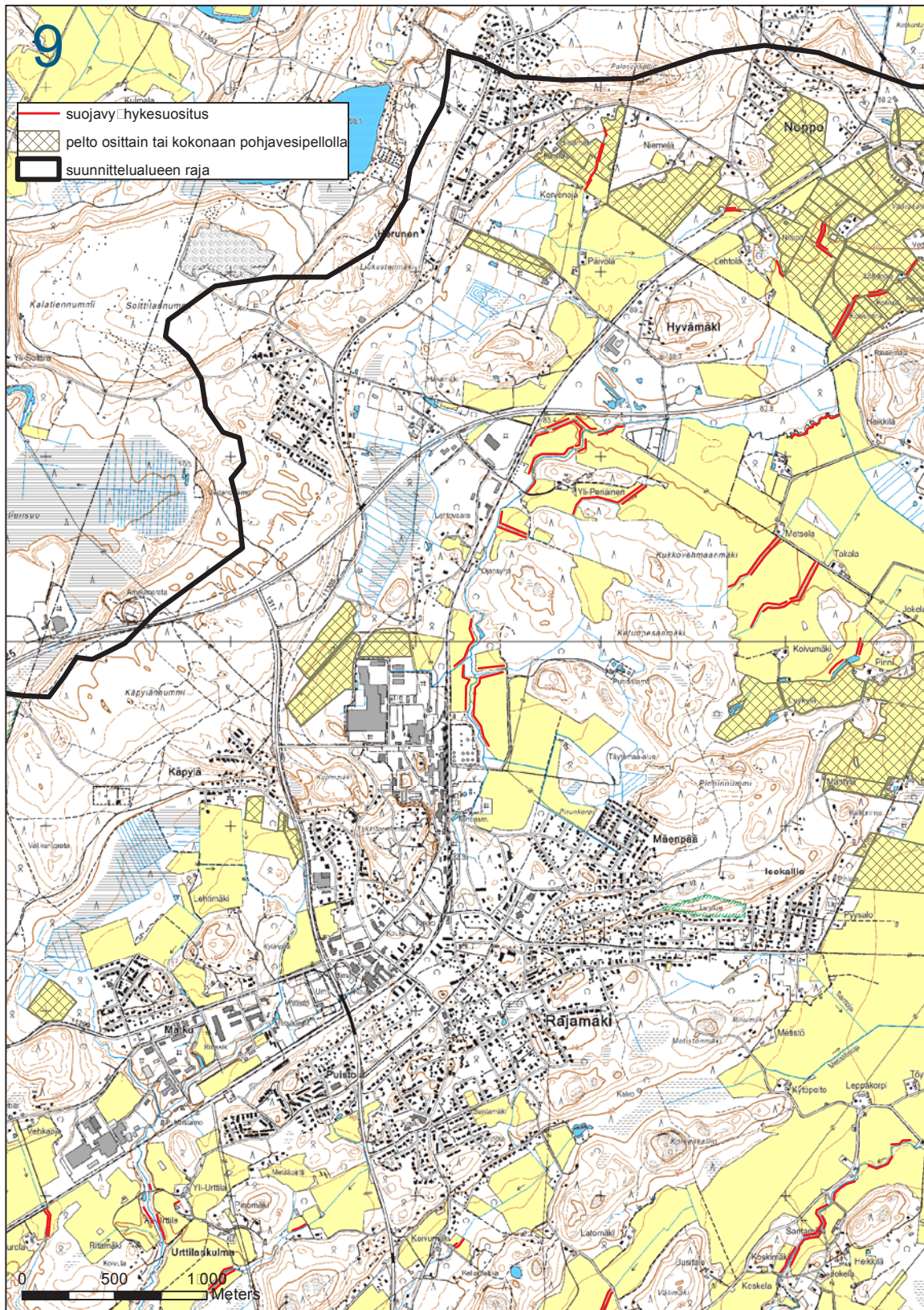
Keravanjoen valuma-alue

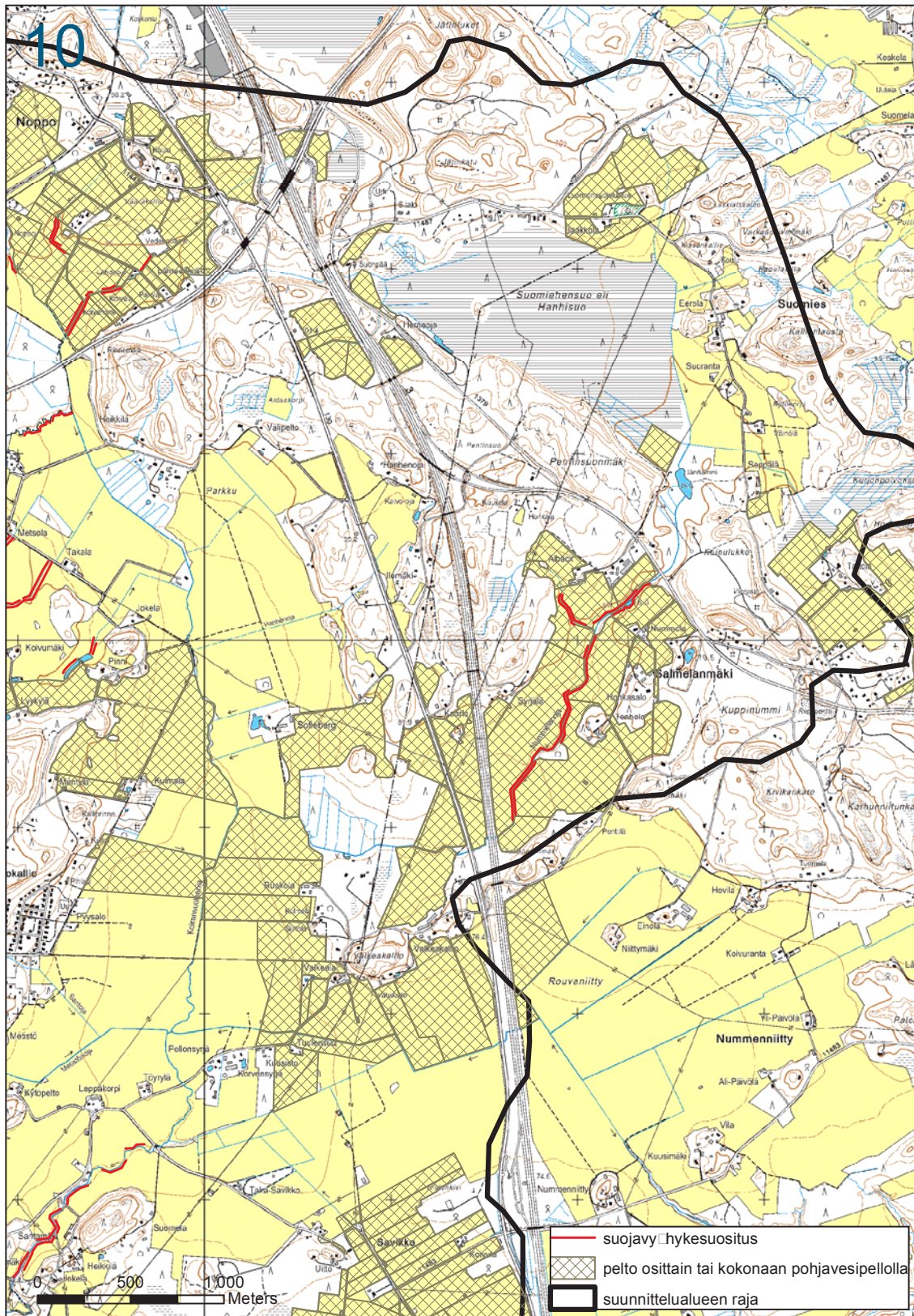
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet, kartat 9 – 20

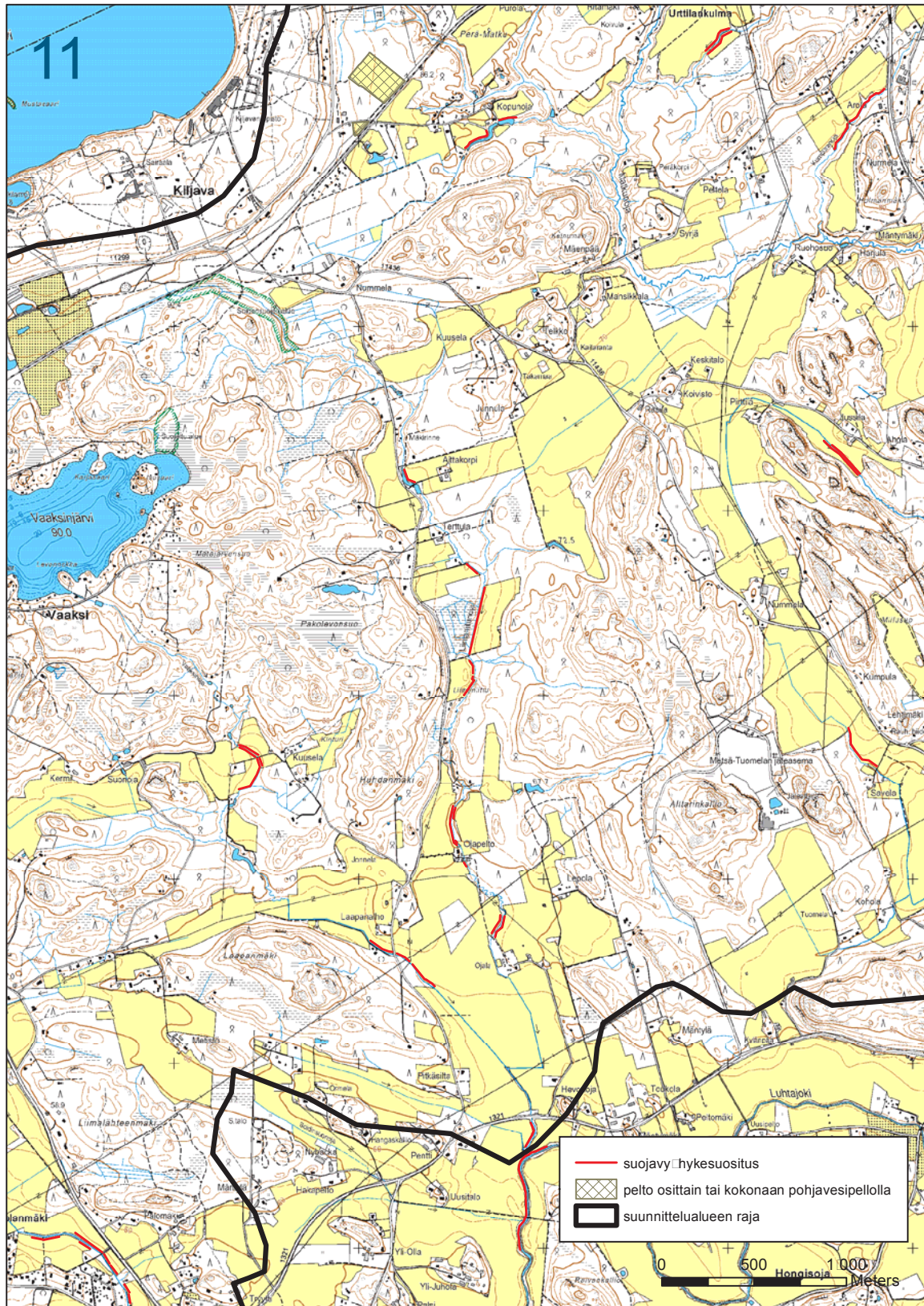
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

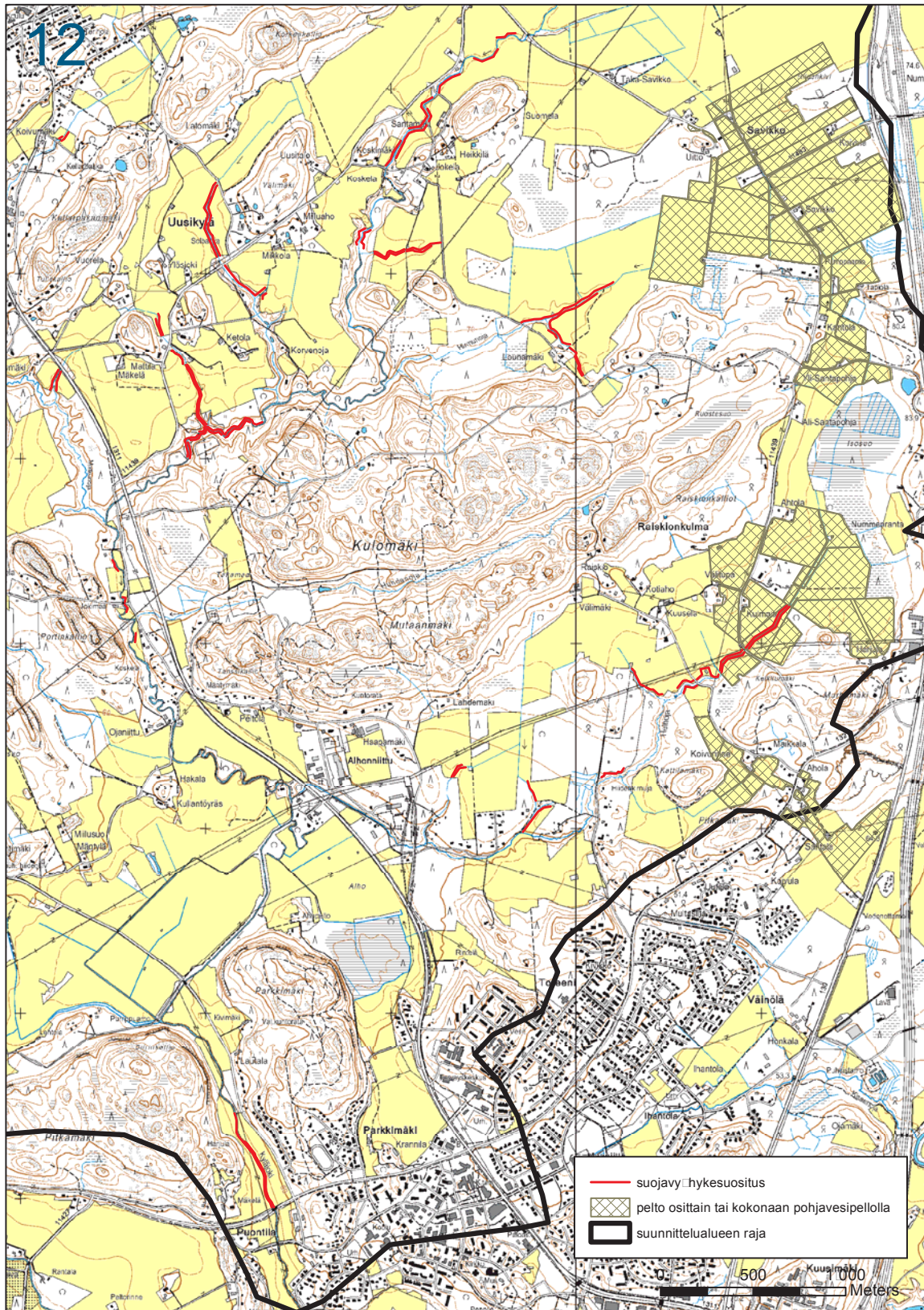
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

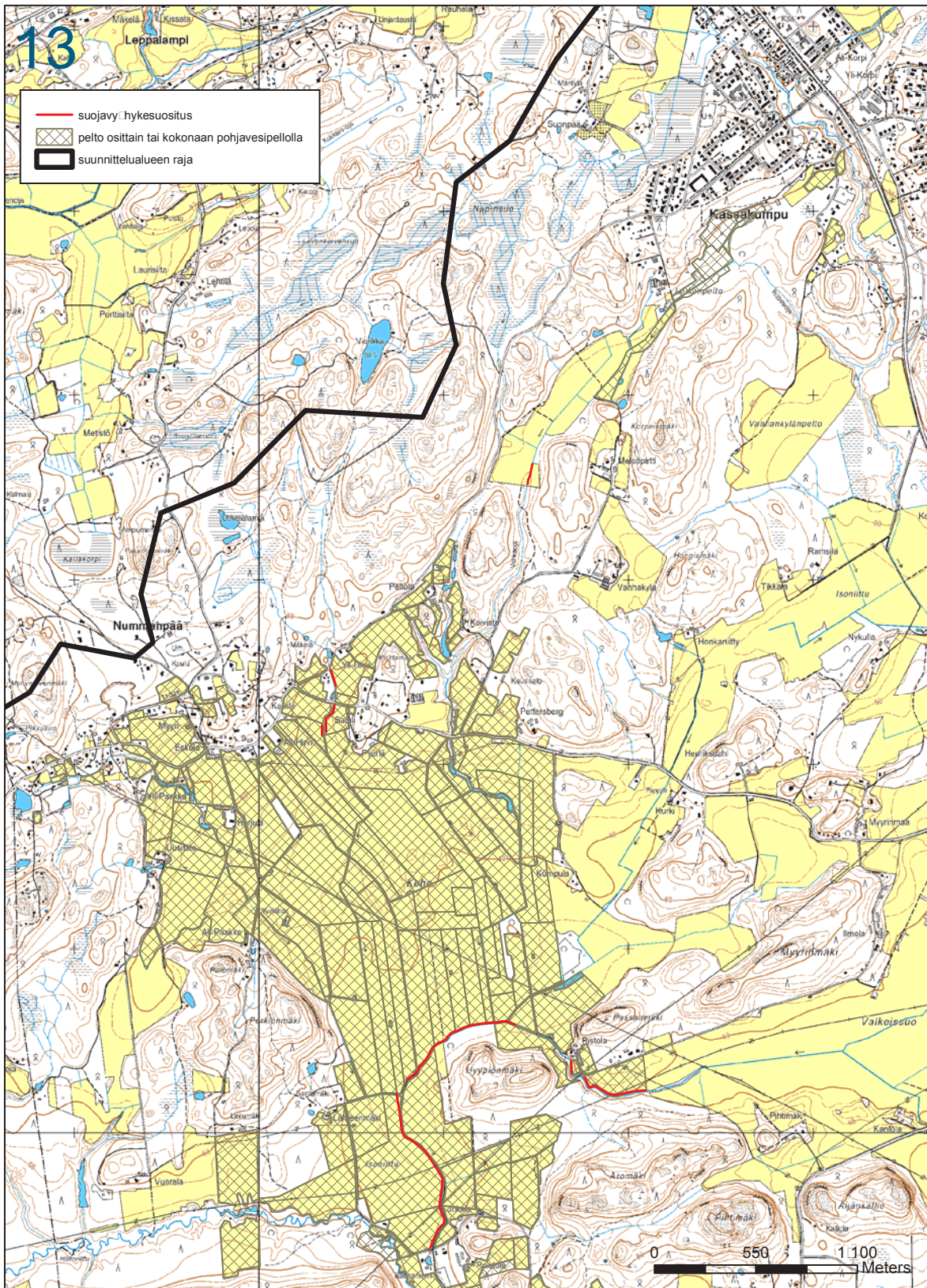
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

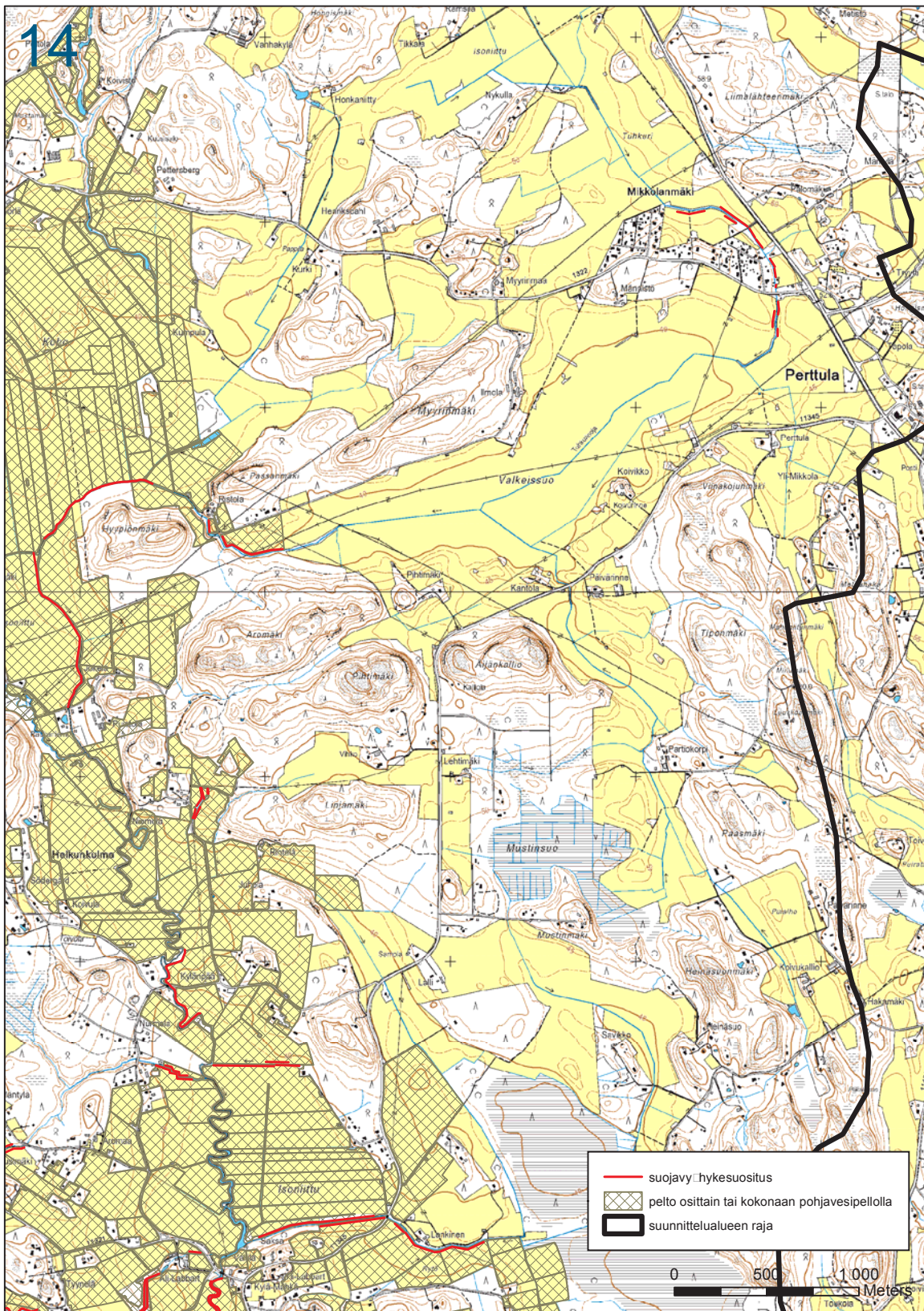
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

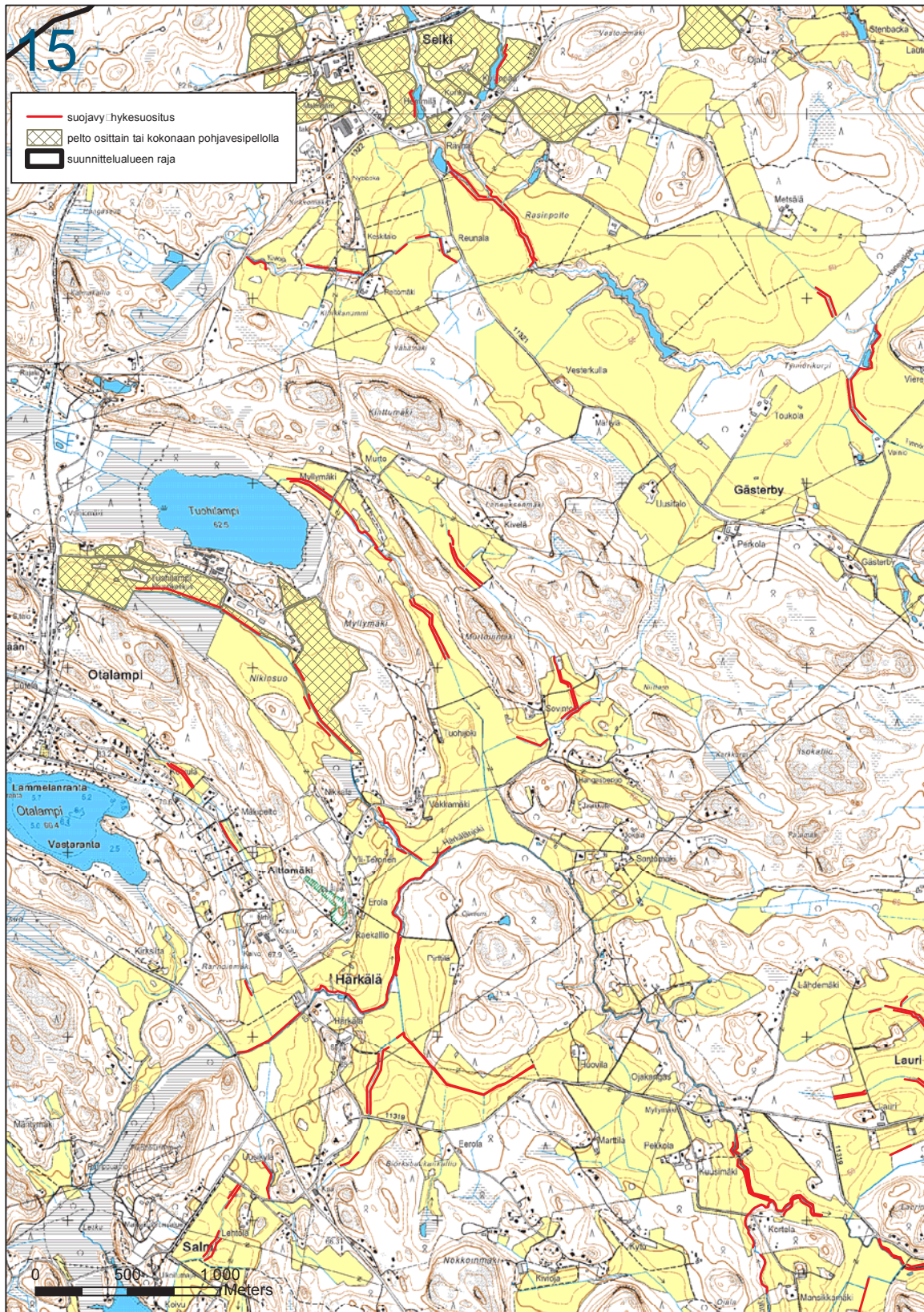
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

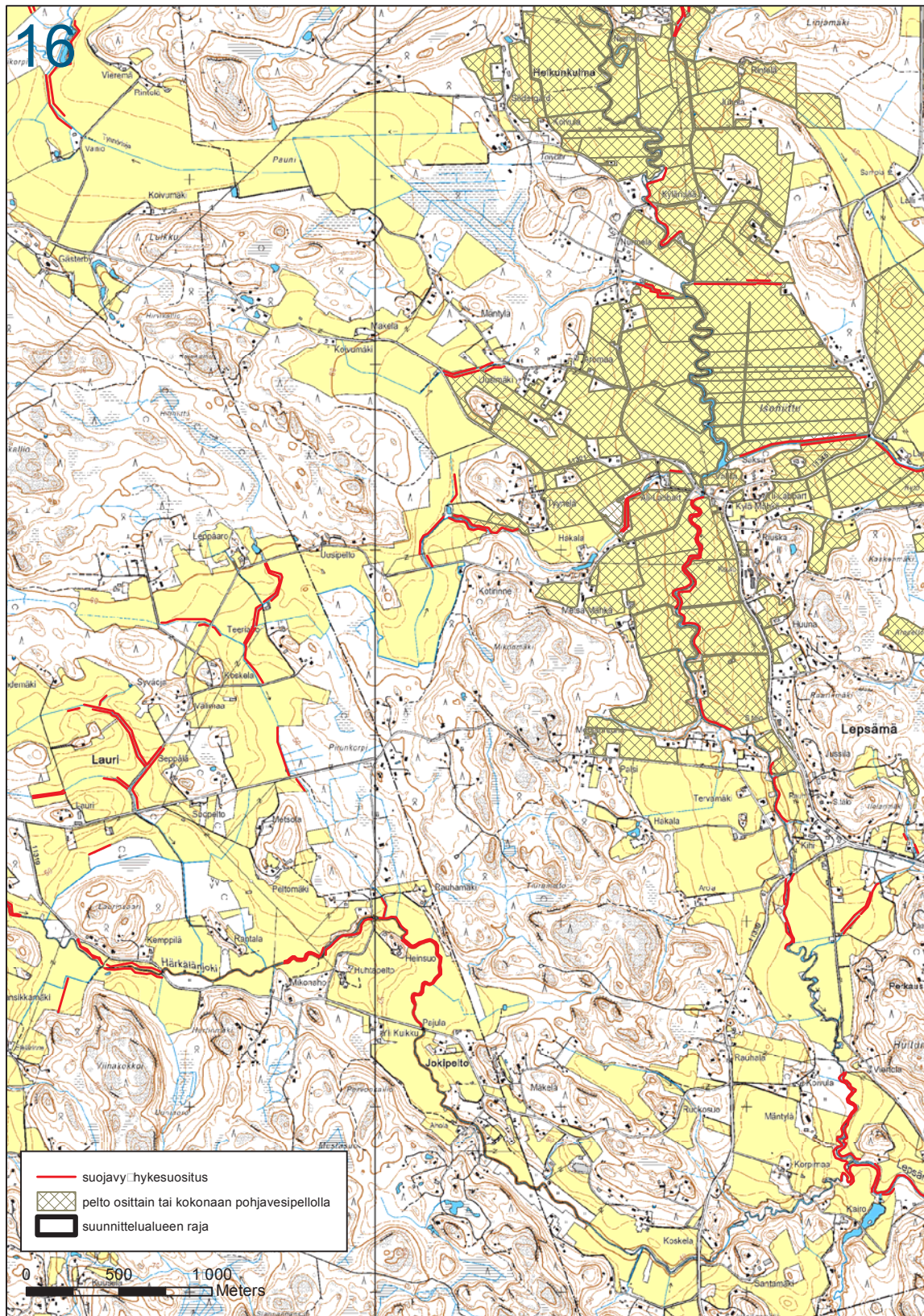
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

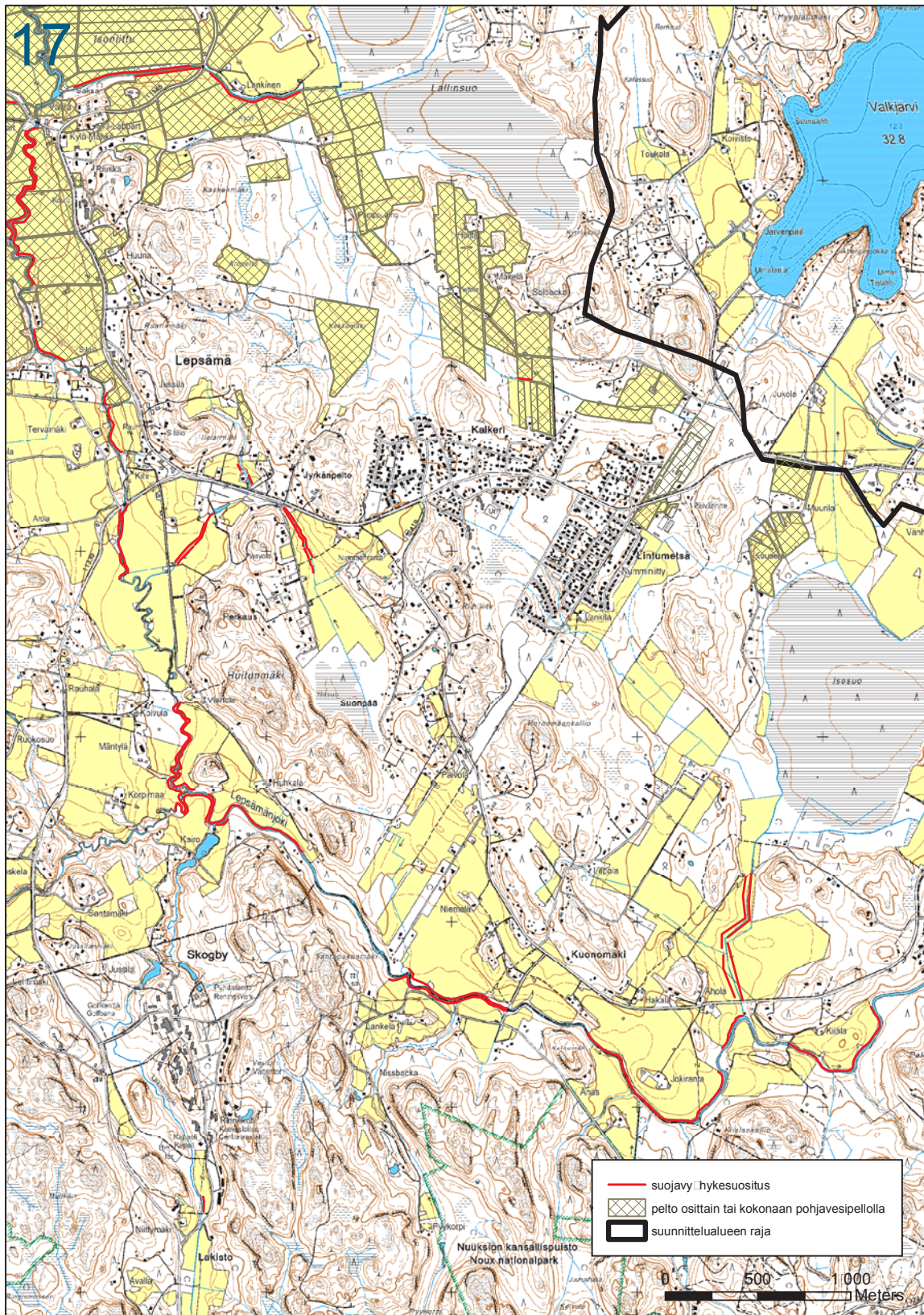
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

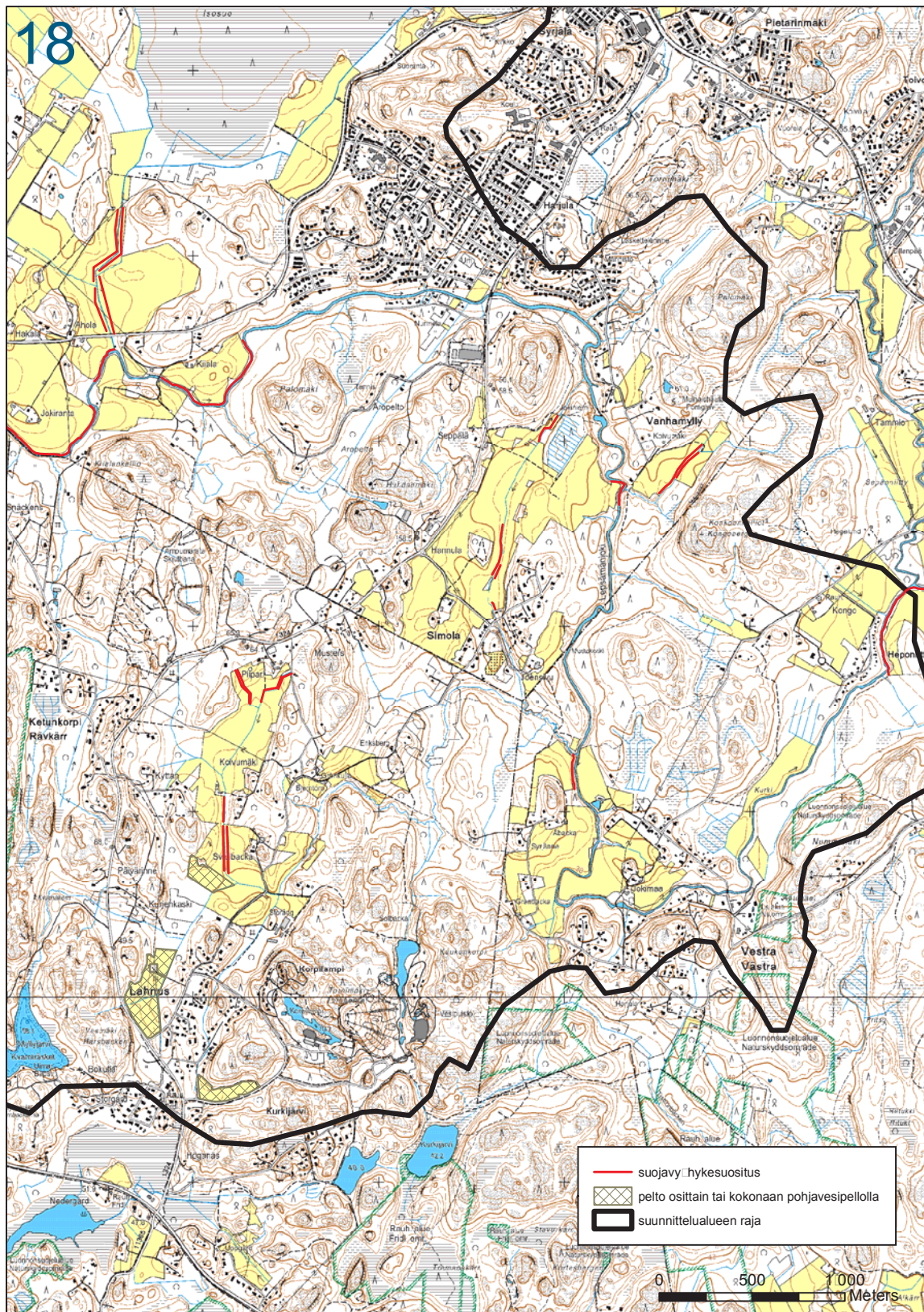
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

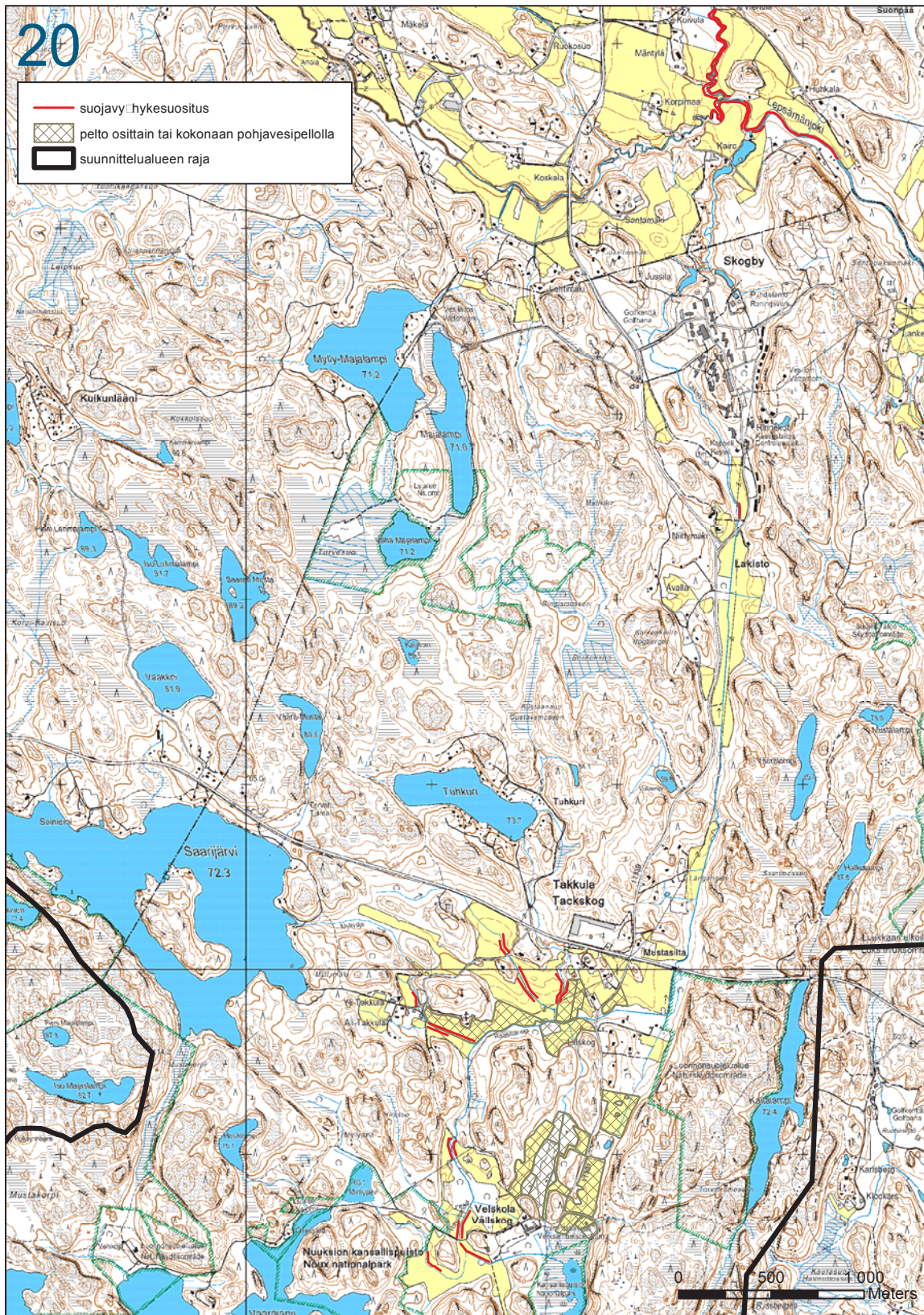
Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

Luhta-joen ja Lepsämänjoen valuma-alueet

Suojavyöhykkeet ympäristökorvausjärjestelmässä

Nykyisellä ohjelmakaudella suojavyöhykkeiden hakumenettely on keventynyt. Vuodesta 2015 alkaen ei tarvita erillistä sopimusta, vaan suojavyöhykkeet ovat yksi ympäristökorvausjärjestelmän lohko-kohtaisista toimenpiteistä. Suojavyöhykkeen voi perustaa vesistöjen tai valtaojien varsilla sijaitseville ympäristökorvausjärjestelmään kuuluville peltolohkoille sekä Natura-alueelle, pohjavesialueelle tai ympäristösopimuksella hoidettavaan kosteikkoon rajoituville lohkoille. Saaristoalueilla suojavyöhykkeen voi perustaa kaikille ympäristösitoumuksessa korvauskelpoisille lohkoille. Suojavyöhykkeet ovat monivuotisia nurmi- ja heinäkasveilla perustettavia vähintään kolme metriä leveitä kasvulohkoja, joita ei muokata sopimuskauden aikana. Siemenseos voi sisältää enintään 20 % typensitojakasvin siemeniä.

Kasvusto on niitettävä ja korjattava vuosittain kasvukauden aikana. Niiton ajankohdassa on otettava huomioon luonnonvaraisten lintujen ja nisäkkäiden elinolot. Korjatun kasvimassan saa käyttää hyödyksi. Suojavyöhykettä voidaan laiduntaa, jos siitä ei aiheudu eroosiota ja se tehdään luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta eikä sille ole vesiensuojelullista estettä. Suojavyöhykkeen perustamis- ja hoitotoimenpiteet tulee merkitä lohkokirjanpitoon.

Julkaisun tiedot perustuvat tämän hetkisiin (1.8.2015) ympäristönkorvausjärjestelmän tietoihin. Muutokset ovat mahdollisia ja tuen hakija on vastuussa voimassa olevien tukiehtojen noudattamisesta. Ajankohtaista tietoa tukiehdosta löytyy maaseutuviraston internet sivuilta osoitteesta www.mavi.fi.

Lähteet

Hänninen, S. 1997. Vantaanjoen maatalouden vesiensuojeluprojekti. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry – Julkaisu nro 41. 102 s.

Karhunen A. 2007. Maatalousalueiden monivaikutteisten kosteikkojen yleissuunnitteluopas. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 1/2007.

KUVAILULEHTI

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 78/2015				
Vastuualue Ympäristö				
Tekijät Kari Koppelmäki Susanna Kaasinen		Julkaisuaika Lokakuu 2015		
		Kustantaja Julkaisija Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja		
Julkaisun nimi Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma Luhtajoen, Lepsämänjoen ja Keravanjoen valuma-alueilla				
Tiivistelmä Suojavyöhykkeiden yleissuunnittelun tavoitteena on löytää ja kannustaa viljelijöitä kohdentamaan suojavyöhykkeitä vesiensuojelun kannalta kaikkein tarpeellisimpiin kohteisiin. Yleissuunnitelmassa on kartoitettu tarpeelliset suojavyöhykekohteet Keravanjoen, Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueilta. Aiempaa kevyempi hakumenettely ja korotettu tukitaso ovat lisänneet suojavyöhykkeiden suosiota Uudellamaalla. Jotta suojavyöhykkeistä saataisiin suurin mahdollinen hyöty, tulisi niiden kohdentua vesiensuojelullisesti kaikkein tärkeimmille alueille kuten kalteville ranta-pelloille. Kartoituksessa hyödynnettiin uutta paikkatietoaineistoa, jonka avulla pystyttiin kartoittamaan kaltevat peltolohkot. Tiedotuksessa kokeiltiin ensimmäistä kertaa vuorovaikutteisuutta lisäävää Harava-karttapalvelua. Keravanjoen valuma-alueelle merkittiin 168 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta lähes 23 kilometriä. Lepsämänjoen ja Luhtajoen valuma-alueille merkittiin 402 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta noin 81 kilometriä. Suunnitelmassa esitettyjen kohteiden toteutus on vapaaehtoista.				
Asiasanat (YSA:n mukaan) maatalous, vesiensuojelu, suojavyöhykkeet, ympäristötuki				
ISBN (painettu) 978-952-314-310-4	ISBN (PDF) 978-952-314-311-1	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu) 2242-2846	ISSN (verkkojulkaisu) 2242-2854
www www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-311-1	Kieli Suomi	Sivumäärä 40
Kustannuspaikka ja aika Helsinki			Painotalo Juvenes Print	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 78/2015					
Ansvarsområde Miljö och naturresurser					
Författare Kari Koppelmäki Susanna Kaasinen		Publiceringsdatum Oktober 2015			
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland			
		Projektets finansiär uppdragsgivare			
Publikationens titel En översiktsplan för skyddszoner i Luhtajoki ås, Lepsämä ås och Kervo ås avrinningsområden (Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelma Luhtajoen, Lepsämänjoen ja Keravanjoen valuma-alueilla)					
Sammandrag Målet med översiktsplanering av skyddszoner är att hitta lämpliga områden samt att uppmuntra odlarna att rikta anläggningen av skyddszoner på de bästa platserna med tanke på vattenskyddet. I översiktsplanen har man kartlagt ändamålsenliga skyddszoner i Luhtajoki ås, Lepsämä ås och Kervo ås avrinningsområden. Intresset för skyddszoner i Nyland har ökat tack vare en enklare stödansökning och ett högre stöd. För att få den största nyttan av skyddszonerna borde de anläggas på de bästa platserna med tanke på vattenskyddet t.ex. på åkrar som gränsar till vattendrag. I arbetet utnyttjades nytt lägesdata som gav möjligheten att kartlägga branta åkerskiften. I informeringen användes Harava-karttjänsten som ökar växelverkan mellan aktörer för första gången. I Kervo ås avrinningsområde markerades 168 lämpliga objekt med en sammanlagd längd på 23 kilometer. I Lepsämä ås och Luhtajoki ås avrinningsområde markerades 402 lämpliga objekt med en sammanlagd längd på 81 kilometer. Det är frivilligt att anlägga objekt som presenteras i översiktsplanen.					
Nyckelord (enligt Allärs) lantbruk, vattenskydd, skyddszoner, miljöstöd					
ISBN (tryckt) 978-952-314-310-4	ISBN (PDF) 978-952-314-311-1x	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt) 2242-2846	ISSN (webbpublikation) 2242-2854	
WWW www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-311-1		Språk finska	Sidantal 40
Förläggningsort och datum Helsingfors			Tryckeri Juvenes Print		

Suojavyöhykkeiden yleissuunnittelun tavoitteena on löytää ja kannustaa viljelijöitä kohdentamaan suojavyöhykkeitä vesiensuojelun kannalta kaikkein tarpeellisimpiin kohteisiin. Yleissuunnitelmassa on kartoitettu tarpeelliset suojavyöhykekohteet Keravanjoen, Luhtajoen ja Lepsämänjoen valuma-alueilta.

Keravanjoen valuma-alueelle merkittiin 168 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta lähes 23 kilometriä. Lepsämänjoen ja Luhtajoen valuma-alueille merkittiin 402 suojavyöhykkeeksi sopivaa kohdetta, joilla on yhteensä pituutta noin 81 kilometriä. Suunnitelmassa esitettyjen kohteiden toteutus on vapaaehtoista.

RAPORTEJA 78 | 2015

SUOJAVYÖHYKKEIDEN YLEISSUUNNITELMA LUHTAJOEN, LEPSÄMÄNJOEN JA KERAVANJOEN VALUMA-ALUEILLA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-314-310-4 (Painettu)

ISBN 978-952-314-311-1 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2846 (Painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-311-1

www.doria.fi/ely-keskus